

funkci. odkli.: povzročča družbene spremembe in razvoj, nastopa kot družbeni ventil,
kaznovanje odklonskosti prisiljuje družbo k poslušnosti, iskanje »grešnega kozla«.
vzroki za odkl. socializacija, družbena struktura, geni
negativni vplivi socia.: pomankanje čustvene topline, neuejene družine, pomanjkanje denarja.
mertonova teorija strukturne napetosti:
-**konformizem** – sprejmejo cilje in norme, uspe jim, pripadniki višjih družbenih slojev
-**invarianstvo** – ne upoštevajo norm, dosežejo pa cilje, nižji družbeni sloji
-**ritualizem** – upoštevajo norme, ne dosežejo ciljev, nižji delavski sloji
stroga socializacija
-**ubežništvo** – zavrnejo cilje in sredstva in tako rešijo konfliktni položaj.
-**upornišvo** – zavrnejo vse samo drugače od ubežnikov poskusijo rešiti konflikt
za obstoj družbe je nujno potrebno soglasje glede temeljnih vrednot, drugače kot Durkheim p
a pojasnjuje razloge za nastanek anonije. vzrok zanjo vidi v pretiranem poudarjanju družb zaž
eljenih ciljev, za doseg katerih obstajajo družb določena sredstva, ker vsi pos nimajo enakega pol
ožaja v d. s tem pa tudi ne enakih možnosti za doseganje ciljev, pride v družbi do strukturne nap
etosti (izhaja iz anonije)**odklonsko ali deviantno** je vsako ravnanje, ki krši družb norme in s tem
odstopa od pričakovanj in zahtev neke družbe ali družb skupine. **odklonskosti:** neupoštevanje nor
m, odvisna je od več dejavnikov. kje, kdaj, kdo, situacija. **konformno** je vsako ravnanje, ki je skl
adno z družb normami. opredeljevanje dejanja kot odklonskega je kulturno in družb pogojeno:
kje je bilo storjeno, kdo je stori, kdaj, konkretna situacija. odklonska ravnanje razdelimo v tri sk
lope. kršenja neformalnih družb norm, kriminalna dejanja, izjemna ravnanja. **konformnost:** upo
števanje norm iz več razlogov(ker smo jih ponotranjili, bojimo kazni in zaradi same prisotnosti o
rganov družbenega nadzora). **družb moč** je sposobnost, da svoje interese uveljavimo kljub nasp
rotovanju drugih. o oblasti govorimo takrat, ko moč postane legitimna in jo podrejeni prostovoljno sprejemajo ter i
majo za upravičeno, legitimno. je institucionalizirana oblika moči. razlika med družb močjo in o
blastjo je predvsem v tem, da gre pri moči izključno za prisilo, pri oblasti pa za prostovoljno pod
rejanje, ker imajo ljudje od nje vsaj minimalno korist. **tradicionalna oblast:** je bila znač za feudal
e družbe, danes jo lahko najdemo v enostavnih – plemenskih družbah. svojo legitimnost utemelju

je na splošnem sprejemanju tradicije kot stalne in nespremenljive. oblast je osebna in se izraža kot
neposredno podrejanje ljudi vladarju. **karizmatična:** svojo legitimnost utemeljuje na izrednih osebnostn
ih znač vodji, v katere verjamejo podrejeni. gre za močno čustveno povezavnost med vodjo in privrženci, ki je zn
ač predvsem za prelomna in kritična družb obdobja. **racionalna:** znač za sodobne d in se legitimira n
a podlagi jasnih pravil, zakonov in predpisov, ki veljajo tako za člane družbe kot tudi za nosilce obl
asti. ta tip se v sodobnih d deli na zakonodajno, izvršilno in sodno oblast, kar omogoča, da pos veje o
blasti druga drugo nadzirajo. **neformalni družbeni nadzor** temelji na neformalnih normah(nenapisana p
ravila). neformalni nadzor je bolj učinkovit od formal
nega. zanje je značilna nenehna nadzorovanost in takojšnje ukrepanje ob kršenju norm. ta nadzor pote
ka v vsakdanjem življenju ko drug drugega nadzorujemo in omejujemo. vsi izvajamo ta nadzor in vsi s
mo nadzorovani. razmerje med obojima pa ni pri vseh ljudeh enako. odvisno je od položaja posameznik
a v skupini in družbene moči. v mehanizme neformalnega nadzora so poleg negativnih sankcij vključen
e tudi pozitivne sankcije. neformalnega nadzora pogosto ne zavedami in ne čutimo. neformalni nadzor je
lahkot udi krut(zobčenje, pretepanje, linčenje). značilen je predvsem za primarne skupine(družina). Sreds
ta tega nadzora so tudi množični mediji(tv radio) saj nam vsak dan sveginirajo kako naj se obnašamo, mis
limo, govorimo, oblečemo, kakšno fizuro naj imamo. neformalni nadzor poleg formalnega izvaja tudi držav
a oz policija ki si poskuša ljudi ideološko podredit. **formalni družbeni nadzor** to je uradni državni nadzor,
ki temelji na pravnih normah. s pravnimi normami so prepovedana dejanja že v naprej določena. prav tak
o so vnaprej določene tudi sankcije. izvajajo ga inštitucije ki so za to posebej določene in specializirane. T
o so policija, sodišča, tožilstva, različne inšpekcije... ljudje ki izvajajo formalni nadzor so zato posebej šo
lani in strokovno usposobljeni. nadzorovanje je njihova poklicna dejavnost: temelj formalnega nadzora je o
blast. kaznovanje je eden od načinov v katerem se doseže spoštovanje formalnega nadzora. v preteklosti je
kaznovanje potekalo javno. uporabljali so telesne in smrtne kazni. namen kaznovanja je bilo maščevanje in
zastraševanje. v sodnih družbah kaznovanje ne poteka v javnosti. namen kaznovanja ni več samo maščev
anje in zastiraševanje ampak tudi resocializacija. v mehanizme formalnega nadzora so vključene tudi institucije k
aterih osnovni namen ni nadzor.